

თბილისის სახელმწიფო სამხატვრო აკადემიის რექტორის სტრატეგიული განვითარების კონცეფცია და სამოქმედო გეგმა

მედიახელოვნების ფაკულტეტის პროფესორი,
არქიტექტურის დოქტორი ნანა იაშვილი

დაარსებისთანავე თბილისის სახელმწიფო სამხატვრო აკადემია სამართლიანად გახდა ლიდერი სახელოვნებო დარგების პროფესიონალთა მომზადებაში არა მხოლოდ კავკასიაში, არამედ მთელ საბჭოთა კავშირში. მან იმთავითვე განსაზღვრა სასწავლო-პედაგოგიური სტრატეგია სახვითი ხელოვნების, არქიტექტურის, გამოყენებითი ხელოვნების სპეციალობებთან მიმართებაში - აკადემიზმი - "ოსტატისა და შეგირდის" კლასიკური ტანდემი, გამორჩეული შემოქმედებითი გარემო, განსაკუთრებული Genius Loci... ნიჭიერ ხელოვანთა პლეადების თანამშრომლობამ, ინსტიტუციურმა ერთგულებამ, შემოქმედებითმა აღმასვლამ განაპირობა სკოლის მაღალი დონე და ავტორიტეტი... სსრკ-ში განათლების სფეროს მოდერნიზაციის მიზნით, 50-იანი წლების ბოლოს, კიდევ ერთხელ შეიქმნა სამხატვრო აკადემიის დახურვის საფრთხე. იმდროინდელი რექტორი, პროფესორი აპოლონ ქუთათელაძე აქტიურად იბრძვის აკადემიის გადასარჩენად. მისმა მალისხმევამ საბოლოოდ განაპირობა „ცენტრის“ მხარდაჭერა, რამაც თბილისის სამხატვრო აკადემია დახურვას გადაარჩინა - უამრავი სირთულის მიუხედავად, აკადემია განაგრძობდა განვითარებას... ასეთი ისტორიის მქონე სახელოვნებო სასწავლებელი მომავალშიც უნდა ინარჩუნებდეს იმ ტრადიციებს, ერთგულების და თავდადების ჟინს, რომელიც წლების მანძილზე ყალიბდებოდა.

უკანასკნელი საგანმანათლებლო რეფორმა, რომელიც დაიწყო 2003 წელს, დღემდე მიმდინარეობს. იცვლება სასწავლო პროგრამები, სპეციალობები, საგნები და დისციპლინები, თეორიის და პრაქტიკის ურთიერთშეთავსების გზები, თუმცა ერთი რამ უცვლელი რჩება - სკოლის უმთავრესი მისია, პრიორიტეტი - ვიზუალური ხელოვნების დარგების სახვითობის უზენაესობა - როგორც ექსკლუზივი.

აპოლონ ქუთათელაძის სახელობის თბილისის სახელმწიფო სამხატვრო აკადემია გადავიდა სამსაფეხურიან უმაღლესი აკადემიური სწავლების სისტემაზე

(ზავალავრიატი, მაგისტრატურა, დოქტორანტურა). გაიხსნა რესტავრაცია/კონსერვაციის მიმართულება, თანამედროვე სტანდარტების შესაბამისი უნიკალური სასწავლო და სამეცნიერო-კვლევითი ცენტრით, რამაც შექმნა პირობები ამ დარგში სამეცნიერო-კვლევითი მუშაობისათვის; ამავე დროს, ხელოვნების ისტორიის და თეორიის მიმართულებასთან კავშირმა კიდევ უფრო გააფართოვა დარგის თვალსაწიერი. 2005 წელს მოხდა აკადემიის სტრუქტურული რეორგანიზაცია და ტრადიციულ სახვით, არქიტექტურის და დიზაინის ფაკულტეტებს დაემატა რესტავრაცია/კონსერვაციის, ხელოვნების ისტორიის და თეორიის ფაკულტეტი, მოგვიანებით - მედიახელოვნების ფაკულტეტი.

კომუნიკაციური საშუალებების პროგრესი მკვეთრად აისახა ერების კულტურათაშორის დიალოგზე და კიდევ უფრო ღირებული გახადა თვითმყოფადი შემოქმედებითი მიდგომები, როგორც ხელოვანის საქმიანობაში, ასევე სახელოვნებო სწავლების დაგეგმვა-წარმართვაში. ჩვენ უკვე ვარსებობთ ტექნოლოგიების კონტექსტში და სიახლის უარყოფა სოციუმიდან გარიყვას ნიშნავს. თანამედროვე ხელოვნება მჭიდროდ დაუკავშირდა იმ რეალობას, რასაც ციფრული ტექნოლოგიების ხანა დაერქვა და რამაც ახალი სახელოვნებო მიმართულებები, კერძოდ, ციფრული მოდელირება, ციფრული დიზაინი, მულტიმედიური დიზაინი, კომპიუტერული ანიმაცია და ა.შ. ჩამოაყალიბა. მნელი წარმოსადგენია დღეს სოციალურად აქტიური პერსონა Facebook-ის ან e-mail-ის გარეშე. უნდა აღინიშნოს, თუ რაოდენ რთული იყო იმდროინდელი ტრადიციული აკადემიზმის პირობებში დაგვემტკიცებინა ექსპერიმენტი - რომელსაც ახალი ციფრული ტექნოლოგიების სასწავლო პროცესში ინტეგრაცია ერქვა. ერთის მხრივ ამ რთულმა ამოცანამ და მეორეს მხრივ აკადემიზმზე დაფუძნებულმა თანამედროვე თავისუფალმა ექსპერიმენტმა განსაკუთრებული გამოცდილება და პროფესიული სიმტკიცე შემძინა. ეს გამოცდილება გულისხმობს, როგორც აკადემიურ იმპროვიზაციას, ასე სრულიად ახალი ფურცლით დაწყებულ ფაკულტეტის ადმინისტრაციულ მენეჯმენტს. მედიახელოვნების ფაკულტეტი ათი წელია, რაც წარმატებით ჩაერთო აკადემიის ზოგადი მისის აღსრულების პროცესში. ფაკულტეტმა გეომეტრიული და ციფრული მოდელირება სამეცნიერო პრიორიტეტად გამოაცხადა, ვინაიდან თბილისის სახელმწიფო სამხატვრო აკადემია ერთადერთი უმაღლესი სასწავლებელია, რომელსაც

ხელეწიფება ამ პრიორიტეტის სამეცნიერო და შემოქმედებითი ასპექტების კომპლექსური კვლევა. ჩემს მიერ შექმნილია ორიგინალური სასწავლო პროგრამები - პროფესიული, საბაკალავრო, სამაგისტრო და სადოქტორო სასწავლო საფეხურებისათვის. დღეს, აკადემიის სივრცეში, ეს ერთადერთი ფაკულტეტია, რომელსაც ოთხივე სასწავლო დონის სწავლება აქვს. პროგრამებზე მუშაობის დროს პირველი, რითაც ვიხელმძღვანელე, ეს იყო ტრადიციული ხატვის, ფერწერის, პლასტიკის თუ გეომეტრიული მოდელირების საბაზისო-სავალდებულო მოდულები, რადგან ვთვლი, რომ ყოველივე ახალი უფრო ადვილად შეიმეცნება, აპრობირებული ტრადიციული ტექნიკების შესწავლით და ანალიზით, რაც ამავე დროს ორიგინალურს და ექსკლუზიურს ხდის თვით პროგრამებს. პროგრამები აკრედიტებულია და მაღალი რეიტინგით სარგებლობს აბიტურიენტებში. თითოეულ პროგრამას ჰყავს კურსდამთავრებულები, რომლებიც წარმატებით მოღვაწეობენ დასაქმების ბაზარზე. შეიქმნა სადოქტორო პროგრამა და სადისერტაციო საბჭო, რომელსაც დღეისათვის ჰყავს დოქტორანტები და წარმატებული დოქტორები - ორი სადოქტორო დისერტაცია იქნა დაცული და წელს ჩაირიცხა ექვსი დოქტორანტი.

სასწავლო პროცესის ინტერნაციონალიზაციის მიზნით, ჩემი ინიციატივით 2007 წლიდან თსს აკადემიასა და რომელალდო დელტიანკოს საერთაშორისო ფონდს შორის გაფორმდა მემორანდუმი, რომლის ფარგლებშიც ხორციელდება მრავალი საერთაშორისო ღონისძიება: კონგრესი, კონფერენცია, სემინარი, მასტერკლასები, ვორქშოფები და გამოფენები, რაც გაწერილია რეგულარული კალენდრით. მე, როგორც ფონდის საერთაშორისო ექსპერტი, ამ პროექტებს ვუწევ მოდერაციას. საერთაშორისო ღონისძიებებში ჩართულია არა მხოლოდ თსს აკადემიის მედიახელოვნების ფაკულტეტი, არამედ, დიზაინის, არქიტექტურის, სახვითი ხელოვნებისა, ხელოვნების ისტორიის, თეორიისა და რესტავრაციის ფაკულტეტის სტუდენტები და პროფესორ-მასწავლებლები. ფონდთან თანამშრომლობამ მოგვცა იმის საშუალება, რომ ფონდში გაერთიანებულმა ხუთასზე მეტმა უნივერსიტეტმა შექმნას მემორანდუმების და ურთიერთანამშრომლობის უნიკალური ბადე. მალისხმევას არ დავიშურებ იმისათვის, რომ აპოლონ ქუთათელაძის სახელობის თბილისის სახელმწიფო სამხატვრო აკადემიის ორიგინალური და ძლიერი მხარე გახდეს სავიზიტო ბარათი ამ საუნივერსიტეტო "ნეთორქისათვის" და ექსპორტზე გავიტანო აკადემიური სკოლის ის უნიკალურობა,

რაც ასე შესამჩნევი და საინტერესოა საერთაშორისო აუდიტორიისათვის. დღესაც ტრანსფორმირებას განიცდის სასწავლო პროგრამები, საფეხურები და საგანმანათლებლო-საკანონმდებლო მიდგომები ქვეყნის განათლების სისტემის რეფორმის დახვეწის კუთხით. განსაკუთრებით საგულისხმოა, როგორი იქნება ქვეყნის კულტურის პოლიტიკა და ამ კონტექსტში სპეციფიური სახელოვნებო-საუნივერსიტეტო სტანდარტები. ყოველი ახალი საუნივერსიტეტო ავტორიზაცია და პროგრამული აკრედიტაცია გულისხმობს ახალი გამოწვევების გათვალისწინებას. საერთაშორისო სტანდარტებთან მიახლოებული, ამავე დროს ორიგინალური ხედვით და ტრადიციების გათვალისწინებით აგებული კურიკულუმების შედგენას, რაც კიდევ უფრო მიმზიდველს და საინტერესოს ხდის უნივერსიტეტს და მაღლა წევს მის რეიტინგს.

თბილისის სახელმწიფო სამხატვრო აკადემიის, როგორც სახელოვნებო უნივერსიტეტის, უმთავრესი მისიაა უმაღლესი განათლების სამივე საფეხურზე, აგრეთვე პროფესიული განათლების საფეხურზე, თანამედროვე მოთხოვნების შესაბამისი კვალიფიკაციის მქონე სპეციალისტის მოსამზადებლად, საგანმანათლებლო პროგრამების მაღალი ხარისხის უზრუნველყოფა; უმთავრესი მიზანი - აზროვნების კატეგორიის სრულფასოვნებისაკენ სწრაფვაა, უფრო კონკრეტულად, სივრცითი აზროვნების განვითარება გახლავთ, ხოლო იმისათვის, რომ მოხდეს ამ ტიპის აზროვნების ჩამოყალიბება, საჭიროა ანალიტიკური, გამოყენებითი თუ ტექნოლოგიური მეთოდების ცოდნა, რამაც უნდა უზრუნველყოს ხელოვანის ჩანაფიქრის სრული რეალიზაცია...

გამოწვევები:

რა არის ის გამოწვევები, რის წინაშეც დგას დღეს თბილისის სახელმწიფო სამხატვრო აკადემია?! ბოლოდროინდელი ხმაურიანი სატელევიზიო გამოსვლები; ცხარე კამათი რადიკალური პოლარიზაციის აქცენტებით; ნეგატიური საზოგადოებრივი აზრი; ხშირად უსამართლო და საფუძველს მოკლებული ირონია. ეს არის ინფორმაციის გავრცელების პირდაპირი თუ ირიბი ხარვეზი, სადაც დაიკარგა ტრადიციის მატარებელი ძირითადი ღირებულებები: პროფესიული თავდადება, ინსტიტუციური ერთგულება, ღირსება და თავგანწირვა, საქმისადმი სიყვარული...

გამოვლენით ის ძირითადი საკითხები, რომელზეც გაცემული პასუხები ვფიქრობ, ასახავს
დღევანდელი მდგომარეობის რეალურ სურათს -

1. ქვეყანაში მიმდინარე სასწავლო-საუნივერსიტეტო კონკურენცია;
 2. სტუდენტების მოთხოვნების გააზრება სასწავლო პროგრამების დახვეწასა და
განახლებასთან დაკავშირებით;
 3. მიმდინარე პროგრამების მოდერნიზაცია;
 4. სასწავლო პროგრამების ინტერნაციონალიზაცია; უცხოენოვანი პროგრამების
შემუშავების აუცილებლობა;
 5. ტრადიციული სასწავლო-შემოქმედებითი მიდგომები თუ თანამედროვე
დასავლური ანალოგიების კალკირება, ანუ თსს აკადემია, როგორც ახალი ბრენდი
და აკადემია თითქმის ასი წლის ისტორიით;
 6. აქტიური მენეჯმენტი და კორპორაციული მოტივაციების შექმნა, როგორც
სტუდენტებისათვის, ასევე პროფესორ-მასწავლებლებისათვის;
 7. სასწავლო-ლაბორატორიული ექსპერიმენტების დაწერვა შემოქმედებითი და
მარკეტინგული გათვლებით. კომუნიკაციის აღდგენა და განახლება
თანამშრომელ ინსტიტუციებთან;
 8. ფაკულტეტების სასწავლო-სამეცნიერო და აგრეთვე შემოქმედებით-
ექსპერიმენტული კვლევა, რაც გახდება ინსტიტუტების ამუშავების წინაპირობა;
 9. კორპორატიული ეთიკის ამაღლება და ინტელექტუალური რესურსის
მაქსიმალური გაერთიანება საერთო მიზნის მისაღწევად;
 10. აკადემიის სტრუქტურის დახვეწა და რეფორმაცია მენეჯმენტის კუთხით, რაც
გამოიწვევს მის "რებრენდიგს";
 11. საერთაშორისო მუდვივმომქმედი ექსპერტთა საბჭოს შექმნა შემოქმედებით-
კვლევითი და ადმინისტრაციული მენეჯმენტური მართვის
მონიტორინგისათვის, რაც გახდება ინსტიტუციონალური წინსვლისა და
ხარისხის გარანტია.
- თსს აკადემია, შეიძლება ითქვას წელს პირველად აღმოჩნდა გამოცხადებული
ადგილების შევსება-არშევსების პრობლემის წინაშე. ზოგადად აბიტურიენტთა
რიცხვის კლების ტენდენცია გასული წლიდან შეინიშნებოდა, თუმცა
სავალდებულოა და აუცილებელიც, კარგად გავიაზროთ კრიზისის ტენდენციის

საკუთარი მიზეზები. განვსაზღვოთ თუ რა არის აბიტურიენტთა ის მაქსიმალური რაოდენობა, რაც შეიძლება მიიღოს თსს აკადემიამ თითოეულ ფაკულტეტზე და იზრუნოს არა მხოლდ რაოდენობის, არამედ სწავლის ხარისხის და ასევე ფინანსური უკუგების ოპტიმალურ ბალანსზე. აქვე შემიძლია შემოგთავაზოთ, ჩვენი გამოცდილება პროგრამულ კონცენტრაციებთან დაკავშირებით, განსაკუთრებით ბაკალავრიატში. ამ მოდელის ეკონომიკური ეფექტი გამოიხატება პირველ სემესტრში საუნივერსიტეტო სასწავლო დისციპლინების ერთად დაჯგუფებაში სტუდენტთა შედარებით უფრო დიდ რაოდენობასთან, ხოლო სწავლების მეორე ან მესამე სემესტრიდან (პროგრამის ხასიათიდან გამომდინარე) სტუდენტს საშუალება ექნება აირჩიოს მისთვის სასურველი კონცენტრაცია.

- სასწავლო პროგრამები, პირველ რიგში შედგენილი უნდა იყოს მაღალი პროფესიული პატიოსნებისა და დასავლური ანალოგიების ანალიზზე დაფუძნებული გამოცდილებების გაზიარებით და არა კალკირებით. მნიშვნელოვანია პროგრამაში ჩართული ყველა რგოლი, სტუდენტი და პროფესორ-მასწავლებელი თანხმდებოდნენ პრობლემის დასმისა და გადაწყვეტის გზებთან მიმართებაში. დაუშვებელია პედაგოგების მხრიდან საკუთარი საგნის, პროგრამების, სილაბუსების კრიტიკა ყოველგვარი ჰასუნისმგებლობის გარეშე. ეს აკნინებს არამხოლდ დარგს, არამედ ინსტიტუციის ხარისხს.
- თუ უნივერსიტეტს, მით უმეტეს, სახელოვნებოს, არა აქვს საკუთარი „ხელწერა“ ე.ი. ბრენდული სახე, ის არასოდეს გახდება უალტერნატივო, არადა კონკურენციის ზრდაზე უკვე ვისაუბრეთ... მაგრამ არც ცვლილებები - ახლი და უახლესი მიდგომები უნდა გვაშინებდეს. მით უფრო, თუ არსებობს ორმხრივი მზაობა - სტუდენტის და ლექტორის - პრობლემის გადაჭრის ერთ-ერთ გზად მიმართია პროფესიული საგნების არჩევითი კომპონენტების მაღალი თავისუფლების ხარისხი და სახელოსნოების, ლაბორატორიების, სტუდიების ალტერნატიული მრავალფეროვნება.
- აქტიური მენეჯმენტი ზოგადად თანამედროვეობის ყველაზე „თრენდული მესიჯია“, ანუ ყოველთვის მისასალმებელია კორპორატიული მოტივაციის

ამაღლება, ეს არის ხშირი გამოფენა-გაყიდვები, აქციები, კონკურსები და სხვა ივენტები.

- საჭიროა მემორანდუმების გზით სამინისტროებთან, სამთავრობო და არასამთავრობო ორგანიზაციებთან, ბიზნეს სექტორებთან, ან ნებისმიერ სხვა ორგანიზაციებთან თანამშრომლობა, რათა ინოვაციურ-ტექნოლოგიური და შემოქმედებით-ექსპერიმენტული პროექტები განხორციელდეს.
- მოგეხსენებათ, უკვე ჩატარდა აკადემიური და ნაწილობრივ ადმინისტრაციული პერსონალის კონკურსები თსს აკადემისად, დაკომპლექტდა ხუთივე ფაკულტეტი შემოქმედებითი, სამეცნიერო და პედაგოგიური კადრებით. ვფიქრობ, კარგი იქნება დაბალანსდეს რექტორის პასუხისმგებლობა აკადემიის საერთო მრავალდარგობრივი სტრუქტურის შესაბამისი ინსტიტუტების, მათი ხელმძღვანელებისა და სკოლების (სკოლის ცნების ქვეშ ვაერთიანებ ერთი შინაარსის ფაკულტეტს, მაგალითად სამეცნიერო-კვლევითი მიმართულების და შემოქმედებით-ექსპერიმენტული შინაარსის მიხედვით), ასევე, ნომინალური ფინანსური დანახარჯით შეიქმნას საერთაშორისო ექსპერტთა ჯგუფი, რომელიც მონიტორინგს გაუწევს და იმუშავებს თსს აკადემიის აკადემიურ და ადმინისტრაციულ პერსონალთან ერთად შემუშავებულ ყველა იმ პრობლემას, რომელსაც საექსპერტო ვიზირება დასჭირდება, რაც ხელს შეუწყობს თსს აკადემიის „რებონდინგს“ არა მხოლოდ ქვეყნის შიგნით, არამედ საერთაშორისო სივრცეში.

გამოკვეთილი პრობლემები და მათზე პასუხები, არ ვიცი რამდენად ცხადად ასახავს იმ აზრს, რაც კორპორატიულ ერთიანობას ანუ აკადემიის სრული რესურსის საერთო იდეის გარშემო ერთ გუნდად შეკვრას და სტრუქტურებს შორის პასუხისმგებლობის გადანაწილებას გულისხმობს. ბალანსი და კომპრომისი - ეს ის ცნებებია, რომელზეც იქნება დაფუძნებული ჩემი მომავალი მართვის, მენეჯმენტის პრინციპები. მომავალი ოთხწლიანი მუშაობის პერიოდში სასწავლო-საუნივერსიტეტო, შემოქმედებით-ექსპერიმენტული, თუ სამეცნიერო-კვლევითი კომპონენტების მოდერნიზება (2015 წლის აკრედიტაციისთვის მინიმუმ ინგლისურ და რუსულენოვანი სასწავლო პროგრამები), ჯანსაღი PR-ის პირობებში გამლიერებს აპოლონ ქუთათელაძის სახელობის თბილისის სახელმწიფო სამხატვრო აკადემიის იმიჯს.